

a magyar–nyugati közös szerzőségű cikkek éves száma így alakult: 11, 11, 11, 16, 30, 27, 34, 50.

Az olyan kelet–nyugati szerzőségű cikkek száma, ahol a megadott postai címek száma nagyobb a szerzők számánál, nagyjából jelzi azon cikkek számát, amelyeket olyan kelet-európai kutatók írtak, akik ideiglenesen Nyugaton dolgoztak. A *Physical Review*-ban azon kelet-európai kutatók által közölt cikkek aránya, amelyek feltételezhetően Nyugaton készültek, az 1980-as évek 5–10%-áról 1990-re 15%-ra nőtt.

A két orosz intézet fizikusainak publikálási magatartása és cikkeik impaktja

A vizsgált két orosz intézet fizikusainak publikálási magatartása a vasfüggöny eltűntével megváltozott. Az SCI által regisztrált folyóiratokban közölt cikkek száma nőtt, mivel gyakrabban közöltek külföldi folyóiratokban, miközben a szovjet vagy orosz folyóiratokban megjelent cikkeik száma nem változott. Jelenleg több nyugati postai címet feltűnő cikk jelenik meg, mint a múltban. Ezek társszerzői között nem mindig találunk nyugati kollégát, és néhány ezek közül valószínűleg külföldi tartózkodás folyamán készült.

Vajon nagyobb idézettséget értek el ezáltal a Landau és a Joffe Intézet munkatársai? Erre a kérdésre az 1980-ban és 1990-ben közölt cikkek idézettségének vizsgálatával kereshetjük a választ. A publikálás utáni első négy évben kapott idézetek számát gyűjtöttük össze. A szerzők nevének számos variánsával dolgoztunk, és a folyóiratcímek minden változatát figyelembe vettük. Az angol és orosz változatban megjelenő folyóiratoknál csak az egyik változat került be a vizsgálatba.

A vizsgálat eredményeképpen megállapítható, hogy az említett intézetek munkatársai által írt

idézett cikkek száma 1980-ban és 1990-ben nem nagyon változott. Az idézettségi eloszlások ugyan csak hasonlóak voltak mindkét periódusban. Mindkét intézet esetében az idézetlen cikkek száma nőtt meg. (Pl. a Landau Intézetben 32%-ról 47%-ra.) Ezenkívül a szovjet folyóiratokban megjelent idézetlen cikkek száma is növekedett.

A Landau Intézetből származó, 1990-ben külföldi folyóiratokban megjelent nagyobb számú idézetlen közlemény okának magyarázatául felhozható, hogy 1980-ban néhány olyan cikk, amely ugyan publikálható volt, de nem tartalmazott érdekes eredményeket, nem került külföldi közlésre. Másrészt 1990-ben a külföldi folyóiratban való közlés fontossá vált, különösen, ha a szovjet kutató külföldön dolgozott. A Landau Intézettel összehasonlítva, a Joffe Intézet munkatársai kisebb arányban közöltek külföldön. 1993-ra még azt az arányt sem érték el, amit a Joffe Intézetben dolgozó kollégáik már 1980-ban elértek.

Összefoglalva megállapítható, hogy a kelet-európai fizikusok többször közlik eredményeiket nyugati folyóiratokban, mint korábban. A Landau és a Joffe Intézet munkatársai azonban megváltoztatott közlési stratégiájukkal sem érték el 1990-re cikkeik idézettségének növekedését az 1980-as helyzethez képest. A négyéves vizsgálati periódus alatt az idézetlen cikkek száma növekedett, annak ellenére, hogy több cikket közölnek külföldi folyóiratokban, mint azelőtt.

/HAVEMANN, E.: Changing publication behaviour of East and Central European scientists and the impact of their papers. = Information Processing & Management, 32. köt. 4. sz. 1996. p. 489–496./

(Zsindely Sándor)

Információk az Európai Unióról

A cikk áttekinti az Európai Unióra vonatkozó legfontosabb *információs forrásokat*. Nem ad teljes felsorolást, hanem azokra koncentrál, amelyeket leginkább használnak az Euro Info Centre-ekben.

Sok kérdés vonatkozik a *törvényhozásra*, a direktívákra és szabályozásokra. A meglehetősen bonyolult folyamat egyes stádiumairól különféle eszközök tájékoztatnak.

Az *EU intézményeinek* (Miniszterek Tanácsa, Európa Parlament, Gazdasági és Szociális Bizottság, az Európai Közösségek Törvényszéke, az Európai Unió 24 főigazgatósága és statisztikai hivatala) tevékenységéről ugyancsak bőséges források állnak rendelkezésre.

Lényegesek a *folyamatos munkáról* tájékoztató változatos kiadványok, sokszor azonban célszerű közvetlenül az illetékes hivatalhoz fordulni. Ilyenkor az EU saját címjegyzéke igazít útba.

Az OOEPEC, amely az EU kiadványait jelenteti meg, a *világ egyik legnagyobb kiadója*. Kiadványairól két katalógus is tájékoztat (Documents és Publications).

Az *Internet* egyre fontosabb forrása az EU-információknak. A legcélszerűbb kiindulási pont az Európa, amely az Európai Bizottság home page-e.

Rendelkezésre áll néhány *kalauz* is, amely érdeklődésre áll néhány *kalauz* is, amely érdeklődésben foglalkozik a különféle információs eszközökkel.

Az Európai Bizottság maga is azon van, hogy széles körben, több hálózat révén terjessze információit. Az *Euro Info Centre*-ek a gazdaságra, valamint a kis- és közepes vállalatokat érintő információkra összpontosítanak; az *Európai Dokumentációs Központok* egyetemeken működnek, és az európai ügyek tanulmányozását segítik elő; az *Európai Letéti Könyvtárak* nyilvános gyűjtemények, amelyekben megtalálható a legtöbb, bár nem az

összes EU-kiadvány; a *közművelődési könyvtárak* transzmissziós szerepet töltenek be.

(A közleményben ismertetett számos forrást e referátum keretében felsorolni sem lehetett.)

WIPER, C.: EU information. = Managing Information, 3. köt. 6. sz. 1996. p. 27–30./

(Papp István)

Business információk szolgáltatása: kiadványok, online és CD-ROM adatbázisok

Az *üzleti-gazdasági-kereskedelmi-vállalkozói* (= *business*) információk forrásai változatosak, kezdve a business értelmező szótáraktól, a bibliográfiai információkon és útmutató (directory) kiadványokon át a piaci elemző tanulmányokig, a kockázatelemző és gazdasági prognózis tanulmányokig bezárólag. A céginformációs, piackutatási és -elemző információk, valamint a statisztikai-előrejelző információk nyomtatott és elektronikus forrásainak ma már számos szakkönyvtárban hozzáférhetőeknek kell lenniük. Az alábbiakban ezekből egy válogatást teszünk közzé, amely kissé száraznak, adatszerűnek tűnik, viszont a könyvtárosoknak jó segítséget nyújthat a legjobb business információs források beszerzéséhez.

Céginformációk

A business információk között első helyen szerepel a cégekről szóló tudnivalók felkutatása. A céginformáció célja lehet:

- beszállító keresése,
- termék vásárlása,
- a szolgáltatás ellátójának felkutatása,
- versenytársak azonosítása,
- a felvásárlásra kiszemelt cég adatainak keresése,
- közös vállalkozásra alkalmas partnercégek keresése stb.

Az egyes országokban kft.-ként és rt.-ként működő vállalatoknak be kell magukat jegyeztetniük a megfelelő hivataloknál, és különféle információkat kell magukról adniuk, az ország előírásaitól és a cég nagyságától függően. Az Egyesült Királyság *Company House* nevű intézménye kérésre – díj ellenében – bárki számára szolgáltat adatokat egy cégről, sőt elektronikusan és mikroformában útmutatókat is kiad. Európa többi országában a cégbejegyzés nem mindig központosított, leginkább a kereskedelmi és iparkamarák dolga. Ezért az európai cégek adatainak megkeresése nehezebb, mint az Egyesült Királyságban. Az Egyesült Álla-

mokban a cégeket az egyes államoknál jegyzik be, viszont – kivéve a tőzsdén jegyzett cégeket – csak nagyon kevés adatot regisztrálnak.

Az európai kontinens országainak céghelyzetét az *European Business Information Sourcebook* c. kiadvány tárja fel. A cégek felkutatásának első lépését a telefonkönyv vagy üzleti változatának („arany oldalak”, „sárga lapok”) lapozgatása jelenti. Hasznos forrás a *Kompass* cégjegyzékek böngészése. A *Kompass* számos országra vonatkozó kiadványt, köztük a kelet-európai országok cégeinek adatait, Japán, az USA és Kína cégeinek információit tartalmazó kiadványokat hoz forgalomba, online adatbázisként és CD-ROM-kiadványként is: a céginformációk online adatbázisként a *Dialog* hostnál kereshetők. Az USA-ban a *Thomas Register* kiadványban, ennek online vagy újabban Interneten is elérhető változatában található a legtöbb cég és alapadatai.

Másik kulcsjelentőségű forrás a *Who Owns Whom* című sorozat (a cégek tulajdonosait mutatja). A *Dun and Bradstreet* sorozat kötetei az Egyesült Királyság, Írország, az európai kontinens országai, Észak-Amerika, Ausztrália és a Távol-Kelet cégeinek alapadatait tartalmazzák, amelyek nagy része online is kereshető.

Népszerű dolog a vállalatok rangsorolása. E célra többféle nyomtatott és elektronikus útmutató áll rendelkezésünkre: *Europe's Largest 15,000 Companies*, *Major UK Companies Handbook*, *Times 1000*. Az USA-ban a *Forbes* és a *Fortune* magazin szokta évenként kiadni az első 500 vállalat rangsorát.

A cégek alapadatain kívül kiadják a pénzügyi mutatókat is. Évenként kötelezően készítik el a cégek éves beszámolóit, mérlegét tartalmazó jelentést, amely a tőzsdén jegyzett cégek részvényeseinek tájékoztatására szolgál. Kérésre bárki adnak példányokat. Információs bróker cégek összegyűjtve is megjelentetik a nagy nyilvános vállalatok éves beszámolóit, ilyen pl. a *Disclosure*